

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/135/120/94

JAK POLACY OCENIAJĄ SWOJE ŻYCIE CODZIENNE?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ'94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Zmiany systemowe, które nastąpiły po roku 1989, przyniosły upragnioną wolność, ale dla wielu koszty transformacji ustrojowej okazały się wysokie. Po entuzjazmie przełomu lat 1989-1990 jesteśmy znowu świadkami niezadowolenia społecznego, wynikającego z negatywnych skutków przemian, bezrobocia, zbyt wolnego lub nieprawidłowego - w ocenie społecznej - kierunku reform, pogarszania się kondycji finansowej gospodarstw domowych itd. Zapytaliśmy respondentów, co im utrudnia życie codzienne, jak je oceniają, czy jest ono trudne czy też nietrudne¹.

			CBOS
Jak ocenił(a)by Pan(i) swoje życie na co dzień? Czy jest ono:*			
	Instytut Kultury '88	Instytut Kultury '92	CBOS '94
- bardzo trudne	22%	14%	16%
- raczej trudne	54%	53%	52%
- niezbyt trudne	21%	29%	27%
- wcale nietrudne	3%	4%	5%
	N=2442	N=1322	N=1209
* Wszystkie badania były przeprowadzone na ogólnopolskich próbach losowych dorosłej ludności Polski.			

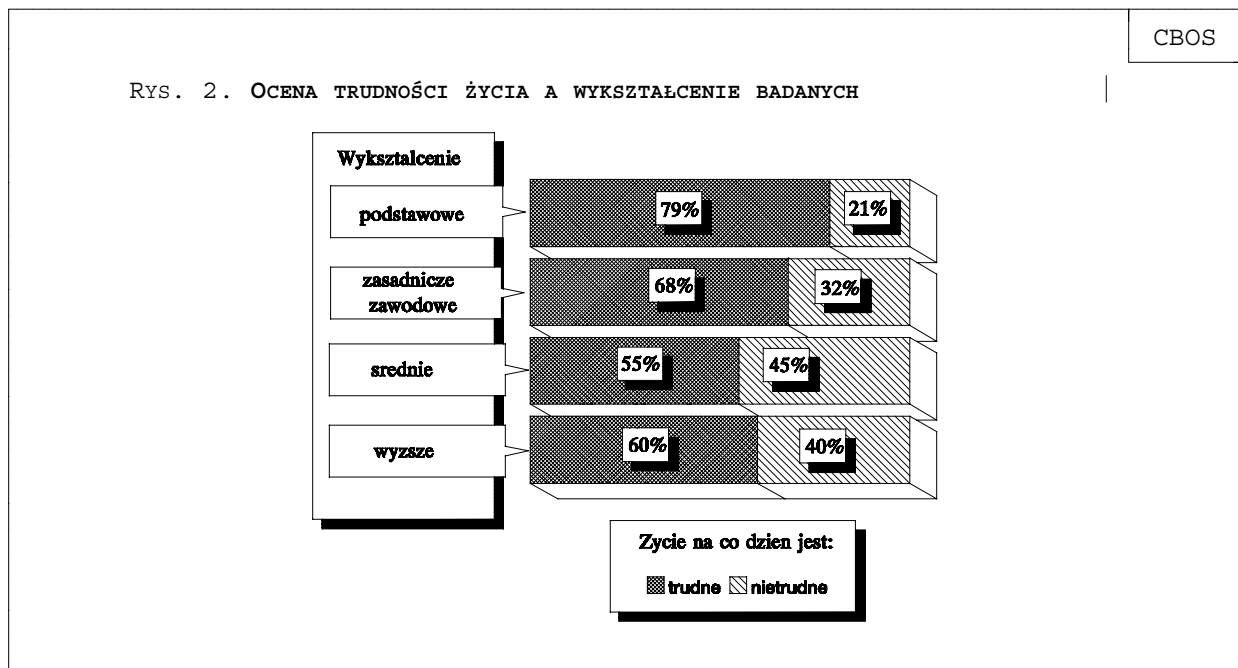
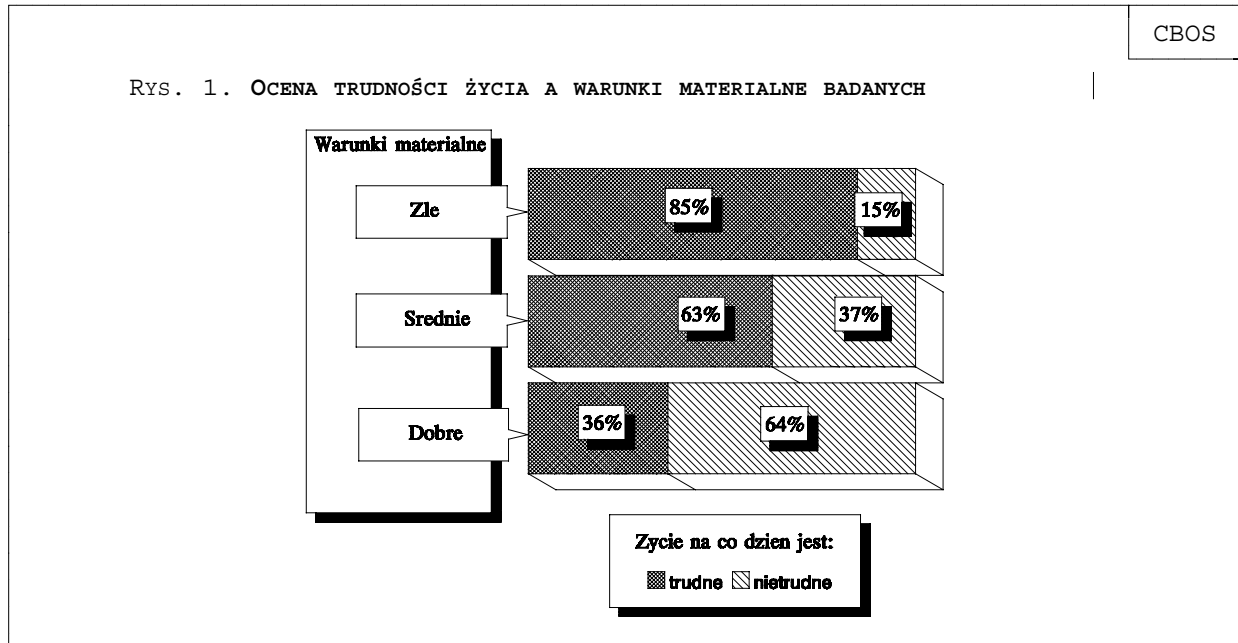
Okazuje się, że ocena trudności życia codziennego w maju '94 nie zmieniła się w porównaniu z marcem '92. Nadal trudne lub bardzo trudne życie na co dzień deklaruje dwie trzecie Polaków. Nie jest to zaskoczenie. Jak wykazała analiza sytuacji materialnej gospodarstw domowych w kwietniu '94², Polacy borykają się z trudnościami finansowymi: 52% badanych ocenia swój poziom życia i swojej rodziny jako biedny lub skromny, 34% postrzega warunki

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (49) zrealizowano w dniach 19-23 maja '94 na 1209-osobowej ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców.

² Komunikat CBOS "Kondycja finansowa gospodarstw domowych", maj '94.

materialne rodziny jako złe, większość żyje bez poczucia zabezpieczenia materialnego, a 75% "przejada" wszystkie zarobione pieniądze.

Ocena życia na co dzień wykazuje związek z sytuacją materialną oraz wykształceniem badanych.

Zależność oceny trudności życia na co dzień od warunków materialnych badanych wydaje się dziś oczywista, podobnie jak zależność stopnia trudności życia od wykształcenia.

Trudne życie częściej deklarują mężczyźni (71%) niż kobiety (64%), częściej mieszkańcy wsi (75%) niż miast (63%). Z analizy socjodemograficznej wynika, że o trudnym i bardzo trudnym życiu decydują: ciężka praca i niedostatek, występujące łącznie lub rozdzielnie. To wyjaśnia, dlaczego pracownicy sfery budżetowej w największym stopniu uważają swoje życie za niezbyt trudne i wcale nietrudne. Można przypuszczać, że wpływa na tę ocenę niezbyt ciężka praca, w porównaniu z pracą w przemyśle lub na roli. Wśród przedstawicieli różnych kategorii społeczno-zawodowych trudne życie (odpowiedzi "bardzo trudne" i "raczej trudne" łącznie) najczęściej deklarują rolnicy (82% wszystkich rolników biorących udział w sondażu), a także robotnicy niewykwalifikowani (76%) i wykwalifikowani (74%). Jednocześnie robotnicy najczęściej deklarują zbyt ciężką pracę i złe warunki materialne swoich rodzin. Trzeba jednak dodać, że na trudne życie wskazuje 59% kadry kierowniczej i inteligencji, 58% prywatnych przedsiębiorców, 61% pracowników umysłowych niższego szczebla i 48% pracowników fizyczno-umysłowych.

Trudności życia na co dzień nie wykazują związku z oceną sytuacji politycznej ani poglądem respondentów na perspektywę zmian w najbliższym czasie.

Co utrudnia życie na co dzień?

Wśród zjawisk utrudniających życie na co dzień najczęściej wymieniana jest bieda, niedostatek materialny, niemożność zaspokojenia potrzeb egzystencjalnych, drożyzna i wysokie koszty utrzymania. Problemy finansowe dystansują wszystkie inne przyczyny złego samopoczucia Polaków. Deklaruje je ponad połowa (51%) respondentów. Potwierdza to złą kondycję finansową gospodarstw domowych i pogarszające się - według opinii badanych - warunki życia rodzin. Na drugim i trzecim miejscu znalazły się kolejno: sprawy związane ze zdrowiem respondenta lub

członka jego rodziny (20%) oraz zbyt ciężka praca (19%). Dla co dziesiątego (11%) badanego największym problemem jest brak pracy lub obawa przed jej utratą. Tyle samo (11%) cierpi z powodu braku czasu dla siebie, domu, dzieci, trudności pogodzenia pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi etc. W tych kłopotach codziennych Polaków można dostrzec wszystkie współczesne problemy społeczne, występujące nie tylko w Polsce. Można powiedzieć, że trudności życia w wymiarze jednostkowym są lustrzanym odbiciem problemów społecznych w skali całego kraju. Warto więc porównać, jakie sprawy były dla Polaków najważniejsze i co nurtowało społeczeństwo tuż przed zmianą ustroju i obecnie.

CBOS		
Co Pan(i) uważa za największe uciążliwości swojego życia codziennego ³ ?:		
	' 88	' 94
Prowadzenie gospodarstwa domowego	36%	11%
Problemy związane z pracą zawodową	19%	19%
Brak pracy lub obawa przed jej utratą	-	11%
Zła sytuacja finansowa	14%	51%
Problemy ze zdrowiem	10%	20%
Warunki mieszkaniowe	5%	5%
Starość, samotność	-	5%
Zła organizacja pracy	4%	-
Kłopoty rodzinne	2%	2%
Złe stosunki międzyludzkie	2%	1%
Problemy polityki i władzy	2%	-
Biurokracja, organizacja życia społecznego	1%	4%
Zbyt nerwowy tryb życia	-	6%

Podstawę procentowania stanowią respondenci, którzy wymienili przyczyny trudności życiowych.

Kłopoty codzienne wymieniane dawniej i dziś, chociaż nazwane tak samo, nieco różnią się jednak treścią. Różnice te są konsekwencją zmian, jakie w tym czasie zaszły w naszym kraju. Kategoria "prowadzenie gospodarstwa domowego" może dzisiaj oznaczać problemy pogodzenia pracy zawodowej, zwłaszcza kobiet, z obowiązkami domowymi i rodzinnymi, dawniej - za tym hasłem kryły się trudności wynikające z kłopotów z zaopatrzeniem, reglamentacją towarów,

³ Było to pytanie otwarte, co oznacza, że wymienione uciążliwości były klasyfikowane *post factum*.

brakiem usług. Ogólniej - zła organizacja życia społecznego i trudności z zaopatrzeniem uniemożliwiały prawidłowe funkcjonowanie gospodarstwa domowego. O problemach związanych z pracą można powiedzieć, że mają charakter ponadczasowy: zawsze występują i oznaczają ciężką pracę, uciążliwe dojazdy do miejsca pracy, pracę na zmiany, brak satysfakcji z wykonywanych obowiązków. Zniknęła całkowicie z naszego życia społeczna troska o organizację pracy (w 1988 roku oznaczało to nie tylko negatywną ocenę organizacji pracy, ale także bałagan, brak motywacji, a także materiałów, surowców, maszyn etc.), pojawiło się jednak bezrobocie, brak pewności zatrudnienia nie tylko dla siebie, ale także dla własnych dzieci po ukończeniu nauki. Co dziesiąty badany wymienia ten problem jako najważniejszy.

Dla ponad połowy respondentów największą troską jest brak pieniędzy. Problem ten zdystansował właściwie wszystkie inne trudności. Można wręcz stwierdzić, iż niedostatek i troska o byt sprawiają, że wszelkie inne kwestie rodzinne i społeczne - nie związane bezpośrednio z egzystencją rodziny - schodzą na dalszy plan. Znacznie większym problemem - w porównywanym okresie - stała się ochrona zdrowia badanych i członków ich rodzin. W tym przypadku wymieniane są: brak opieki socjalnej państwa, brak pieniędzy na leki, wzrost cen lekarstw i ogólniej - wydatków związanych z chorobą w domu. W gospodarstwach domowych wyraźnie zaznaczył się brak funduszy dla służby zdrowia i przeniesienie ciężaru finansowania opieki zdrowotnej na pacjentów. Wiele z tych głosów dotyczy opieki i rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Z problemów związanych ze zdrowiem zostały wyłączone trudności wynikające z podeszłego wieku, starości i samotności, które są udziałem kolejnych 5% respondentów. Nasuwa się też ogólniejsza refleksja: fakty, że stan zdrowia i związane z tym trudności są największym problemem codziennym co piątej rodziny oraz że kłopoty ze zdrowiem wymienia dwukrotnie więcej respondentów niż w 1988 roku, świadczą zarówno o pogorszeniu się stanu zdrowotnego społeczeństwa polskiego, jak i o potrzebie reformy służby zdrowia.

Problemy rodzinne, podobnie jak te związane z pracą, zawsze są udziałem pewnej części

społeczeństwa, bez względu na dokonujące się przemiany społeczne. Nic nie drgnęło w sprawie braku mieszkań. Nadal odczuwa je taki sam odsetek badanych, jak u schyłku komunizmu. Co ciekawe, zupełnie zniknęły problemy związane z aktualną polityką i władzą, ale wzrosły negatywne oceny sprawności i możliwości załatwiania spraw urzędowych, bezpieczeństwa publicznego itp. Pojawiła się też nowa kategoria "zbyt nerwowy tryb życia, życie w stałym napięciu", świadcząca o tym, że dla wielu dokonujące się zmiany systemowe są źródłem frustracji i stresów.

Oczywiście trudy życia na co dzień nie są rozłożone równomiernie. Brak pieniędzy najdotkliwiej odczuwają ludzie w wieku 25-44 lata. Z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że są to rodziny mające na utrzymaniu dzieci, zaczynające start życiowy, będące "na dorobku", zwłaszcza młodsze roczniki. Brak pieniędzy w jednakowym stopniu odczuwają mieszkańcy wsi i miast. Wśród grup zawodowych brak pieniędzy jako problem życiowy najczęściej wymieniają rolnicy (69%) i robotnicy niewykwalifikowani (64%). Problemy zdrowotne własne lub kogoś z rodziny częściej wymieniają kobiety (24%) niż mężczyźni (15%), częściej mieszkańcy wsi (23%) niż miast (18%); najczęściej rolnicy (16%) i, co oczywiste, emeryci i renciści (45%). Na zbyt ciężką pracę najczęściej narzekają pracownicy własnych, rodzinnych przedsiębiorstw (30%) oraz pracownicy spółek akcyjnych i zakładów sprywatyzowanych (37%). W najmniejszym stopniu wykonywanie pracy stanowi uciążliwość dla pracowników zakładów państwowych (12%) i spółdzielczych (14%). Można natomiast stwierdzić związek między warunkami materialnymi a stopniem uciążliwości pracy: im lepsze warunki materialne, tym większy odsetek badanych skarży się na zbyt trudną, uciążliwą pracę. Pośrednio można wnioskować, że za ciężką pracę - dobra płaca. W porównaniu z minioną epoką ("czy się stoi, czy się leży...") jest to zjawisko nowe i symptom zmiany zasad wynagradzania za pracę. Potwierdza to fakt, że osoby z wyższym wykształceniem, które - jak wykazują wyniki badań - są w najlepszej kondycji finansowej, jednocześnie odczuwają nadmiar pracy (36% wobec 16% z wykształceniem podstawowym, 18% z wykształceniem zasadniczym zawodowym i 17% z wykształceniem średnim). Być może oprócz ciężaru samej pracy wpływają na tę ocenę również stresy związane z samodzielnością i odpowiedzialnością za wykonywane obowiązki zawodowe.

Bezrobocie lub lęk przed utratą pracy częściej wymieniają mężczyźni (18%) niż kobiety (6%). Najczęściej wyrażają obawy o swoją pracę pracownicy zakładów prywatnych i sprywatyzowanych. Bezrobocie lub zagrożenie utratą pracy stanowi problem dla jednej czwartej robotników niewykwalifikowanych i 16% robotników wykwalifikowanych. Oczywiście jest to życiowa sprawa ponad połowy bezrobotnych, ale lęk przed bezrobociem deklaruje także co dziesiąty spośród uczniów i studentów. W małym stopniu obawiają się bezrobocia osoby z wyższym wykształceniem, pracownicy własnych przedsiębiorstw oraz pracownicy sfery budżetowej i zakładów spółdzielczych. Bezrobocie lub lęk o pracę wyraźnie związany jest z niskimi kwalifikacjami i złymi warunkami finansowymi.

Inne problemy życiowe wymieniają tylko nieliczni. Mają one związek z osobistymi kłopotami (starość, samotność, konflikty rodzinne), nie wynikającymi bezpośrednio z sytuacji makrospołecznej. Wyjątek stanowią problemy mieszkaniowe, które są w największym stopniu deklarowane przez osoby w wieku 25-34 lata i są skutkiem polityki mieszkaniowej w Polsce. Życie zbyt nerwowe, pełne napięć i stresów wyraźnie związane jest z wysokością zarobków i oceną własnej sytuacji materialnej. Im wyższe dochody na osobę w rodzinie i im lepsze warunki materialne, tym większy odsetek badanych deklaruje ciągły pośpiech i zbyt dużo napięć na co dzień. Widocznie dobra sytuacja materialna rodziny nie przychodzi łatwo i płaci się za nią życiem pełnym ciężkiej pracy i napięć psychicznych. Być może to, między innymi, tłumaczy duży stopień pesymizmu występujący w grupach o stosunkowo dobrych dochodach. Osobną grupę wśród osób, które wskazują na zbyt szybkie i nerwowe życie, stanowią ludzie starsi wiekiem, powyżej 65 roku (co dziesiąta osoba w tej kategorii wiekowej), którzy prawdopodobnie mają problemy z przystosowaniem się do nowej rzeczywistości społecznej.

Z porównania przyczyn trudności życiowych w różnych systemach społeczno-ekonomicznych widać różnice problemów nurtujących społeczeństwo. Pytanie dotyczyło wprawdzie osobistych trudności życiowych, ale wyraźnie widać, że kłopoty codzienne obywateli są odzwierciedleniem słabości, niedoskonałości i stanu gospodarki państwowej. Z tą różnicą, że wśród codziennych trosk jakby zniknęły sprawy ogólnopaństwowe (nie ma wzmianki o polityce, organizacji pracy i gospodarki, również braki zaopatrzenia rynku w podstawowe artykuły w 1988

roku były wymieniane w tym kontekście), a uwaga badanych skupia się na egzystencji własnej i rodziny. Może to oznaczać, że zmiana ustroju uwolniła obywateli od troski o sprawy kraju i pozostawiła je politykom. Może też znaczyć, że rozczarowanie ustrojem, niedostatek i bieda, pojawienie się nowych problemów społecznych (bezrobocie, niepewność jutra) i nieumiejętność odnalezienia się w nowych warunkach ustrojowych powodują brak zainteresowania sprawami ogólnospołecznymi i skoncentrowanie się na przetrwaniu.

* * *

Ocena trudności życia wykazuje związek z sytuacją materialną badanych i ich wykształceniem. Skądinąd wiadomo, że im wyższe wykształcenie badanych, tym lepsza kondycja finansowa ich gospodarstw domowych. Może to zaowocować tym, że wzrośnie znaczenie wykształcenia, jako najprostszej drogi awansu społecznego, utożsamianego z poprawą warunków życia.

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jak ocenili(a)by Pan(i)swoje życie na co dzień? Czy jest ono:
1 - bardzo trudne, 2 - raczej trudne, 3 - niezbyt trudne,
4 - wcale nietrudne

	(%)				
	1	2	3	4	Liczba osób
Ogółem	15	52	27	5	1206
Płeć					
Mężczyźni	15	56	24	5	553
Kobiety	16	48	30	5	653
Wiek					
do 24 lat	5	47	36	12	158
25-34	15	54	29	2	203
35-44	18	51	28	3	286
45-54	19	53	24	4	185
55-64	17	55	22	6	177
65 lat i więcej	16	53	25	6	197
Miejsce zamieszkania					
Wieś	20	55	20	5	471
Miasto	13	50	32	6	735
Miasto					
do 20 tys.	15	54	26	5	152
20 - 50 tys.	12	54	24	10	127
50 - 100 tys.	13	48	33	6	97
100 tys. - 1 mln.	13	48	34	5	298
Warszawa	7	43	46	3	61
Region					
Północny	11	54	32	3	142
Zachodni	20	48	37	5	131
Środkowozachodni	18	46	29	7	175
Środkowy	16	51	29	4	210
Wschodni	21	54	20	5	150
Południowo-wschodni	11	60	23	7	186
Południowo-zachodni	13	52	29	6	212
Wykształcenie					
Podstawowe	21	58	17	4	436
Zasadnicze zawodowe	15	53	29	6	336
Średnie	13	42	39	6	339
Wyższe	3	57	33	7	95
Miejsce pracy wyk. ostatnio					
Własne, rodzinne przeds.	18	55	24	3	223
Zakład prywatny	12	51	33	4	104
Zakład spółdzielczy	11	56	26	7	53
Sfera budżetowa	13	40	35	12	118
Zakład państwowy	17	53	26	4	508
Zakł. sprywat., sp.akcyjna	17	54	24	5	57
Grupa społ.-zaw.pracujący					
Kadra kier., inteligencja	7	52	35	6	86
Prac.umysł.niż.szczebla	8	52	37	3	98
Pracownicy fiz.-umysł.	0	48	47	5	44
Robotnicy wykwalifikowani	14	60	23	3	136
Robotnicy niewykwalifik.	28	49	22	2	57
Rolnicy	18	63	18	0	63
Prywatni przedsiębiorcy	10	49	35	6	68
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	17	55	22	6	398
Uczniowie i studenci	0	47	39	13	37
Bezrobotni	29	43	20	7	111
Gospodynie domowe i inni	18	42	32	8	104
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 750 tys.zł	28	56	11	5	192
750 tys. - 1249 tys.	25	54	18	3	273
1250 tys. - 1749 tys.	12	59	25	4	240
1750 tys. - 2249 tys.	8	57	33	2	192
2250 tys. i powyżej	5	41	44	10	273
Ocena własnych war. mater.					
Złe	28	57	12	3	495
Średnie	7	56	33	4	500
Dobre	6	31	51	13	210
Udział w prakt. religijnych					
Częściej niż raz w tyg.	15	40	38	7	80
Raz w tygodniu	12	58	25	5	630
1 - 3 razy w miesiącu	17	46	31	6	175
Kilka razy w roku	20	52	25	3	194
Rzadziej	25	41	32	2	68
Nigdy	18	43	29	10	56
Poglądy polityczne					
Lewica	17	47	30	6	267
Centrum	11	59	26	4	311
Prawica	13	51	31	6	264
Trudno powiedzieć	20	52	23	5	362

Tabela 2. Co uważa Pan(i) za największe uciążliwości swojego życia codziennego? 1 - Zdrowie, 2 - Brak pieniędzy, 3 - Praca zawodowa, 4 - Bezrobocie i lęk przed utratą pracy, 5 - Brak czasu, 6 - Kłopoty rodzinne, 7 - Kłopoty mieszkaniowe, 8 - Samotność starość,

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	20	51	19	11	11	2	5	5
Płeć								
Mężczyźni	15	50	20	18	6	1	5	4
Kobiety	24	52	17	6	15	3	5	6
Wiek								
do 24 lat	4	45	22	20	11	0	4	0
25-34	1	60	27	15	12	2	16	2
35-44	12	61	22	11	20	3	4	1
45-54	18	55	24	12	8	3	1	4
55-64	38	48	12	6	4	1	2	6
65 lat i więcej	50	30	4	3	6	3	2	18
Miejsce zamieszkania								
Wieś	23	51	21	14	8	3	4	5
Miasto	18	51	17	9	13	2	6	5
Miasto								
do 20 tys.	24	53	20	8	8	2	8	3
20 - 50 tys.	22	47	13	11	16	3	5	4
50 - 100 tys.	15	51	19	18	7	0	4	5
100 tys. - 1 mln.	15	52	18	8	17	2	5	7
Warszawa	13	51	7	2	13	0	8	6
Region								
Północny	13	49	18	12	14	1	8	4
Zachodni	30	38	22	15	11	2	1	7
Środkowo-zachodni	16	52	20	12	11	1	4	7
Środkowy	22	50	16	7	9	3	5	7
Wschodni	19	55	20	10	12	3	6	4
Południowo-wschodni	19	55	20	13	15	1	4	4
Południowo-zachodni	22	54	16	11	8	2	7	3
Wykształcenie								
Podstawowe	33	51	16	11	5	3	4	9
Zasadnicze zawodowe	12	59	18	14	12	2	5	1
Średnie	15	50	17	10	16	1	6	1
Wyższe	6	43	36	5	14	1	4	6
Miejsce pracy wyk. ostatnio								
Własne, rodzinne przeds.	24	48	30	8	11	2	1	6
Zakład prywatny	12	47	25	18	10	1	8	0
Zakład spółdzielczy	18	54	14	9	8	0	6	1
Sfera budżetowa	12	53	18	8	15	0	10	5
Zakład państwowy	23	54	12	10	10	3	5	5
Zaki. sprywat., sp. akcyjna	2	54	37	17	16	0	7	2
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier. i inteligencja	7	46	33	4	18	1	6	1
Prac. umysł. niż. szczebla	4	59	26	6	17	2	1	1
Pracownicy fiz.-umysł.	5	43	21	3	15	0	16	0
Robotnicy wykwalifikowani	7	59	33	16	13	3	7	0
Robotnicy niewykwalifik.	7	64	26	15	11	1	7	0
Rolnicy	16	69	42	2	10	0	0	0
Prywatni przedsiębiorcy	5	28	44	9	20	1	4	2
Bierni zawodowo								
Renciści i emeryci	45	44	6	4	5	3	2	13
Uczniowie i studenci	0	60	13	10	9	0	3	0
Bezrobotni	6	61	6	5	5	0	5	2
Gospodynie domowe i inni	14	49	12	6	23	7	17	4
Dochoły na jedną osobę								
Poniżej 750 tys. zł.	13	65	19	22	9	2	7	2
750 tys. - 1249 tys.	19	64	18	15	9	3	4	7
1250 tys. - 1749 tys.	23	51	19	12	10	3	6	9
1750 tys. - 2249 tys.	28	48	19	12	10	3	6	9
2250 tys. i powyżej	19	29	17	5	15	2	5	5
Ocena własnych war. mater.								
Złe	20	70	13	16	6	2	6	6
Średnie	21	44	20	9	13	3	5	5
Dobre	18	23	28	4	19	1	3	3
Udział w prakt. religijnych								
Częściej niż raz w tyg.	24	46	8	4	11	4	0	18
Raz w tygodniu	21	50	21	8	12	3	5	3
1 - 3 razy w miesiącu	16	54	17	17	12	3	2	6
Kilka razy w roku	15	51	21	17	10	1	4	8
Rzadziej	24	52	13	22	7	3	7	4
Nigdy	23	51	6	8	11	1	17	1
Poglądy polityczne								
Lewica	17	54	16	11	8	2	6	3
Centrum	15	53	25	11	12	1	6	5
Prawica	17	44	22	12	15	2	4	7
Trudno powiedzieć	30	53	12	11	10	4	4	6

(continued)

Tabela 2. c.d. Co uważa Pan(i) za największe uciążliwości swojego życia codziennego? 9 - Zła organizacja życia społecznego, 10 - Stosunki międzyludzkie, 11 - Zbyt nerwowy tryb życia (%)

	9	10	11	Liczba osób
Ogółem	4	1	6	1166
Płeć				
Mężczyźni	4	1	6	526
Kobiety	3	1	5	639
Wiek				
do 24 lat	4	2	9	146
25-34	6	2	2	198
35-44	4	2	2	278
45-54	2	2	5	181
55-64	2	1	7	170
65 lat i więcej	3	1	11	192
Miejsce zamieszkania				
Wieś	2	1	4	450
Miasto	5	2	7	715
Miasto				
do 20 tys.	6	1	2	149
20 - 50 tys.	4	2	8	120
50 - 100 tys.	5	1	4	95
100 tys. - 1 mln.	3	3	9	291
Warszawa	9	0	12	60
Region				
Północny	4	2	2	135
Zachodni	3	0	5	125
Środkowozachodni	1	0	8	175
Środkowy	6	1	6	199
Wschodni	1	1	5	147
Południowo-wschodni	4	2	3	180
Południowo-zachodni	4	2	8	206
Wykształcenie				
Podstawowe	1	0	3	420
Zasadnicze zawodowe	3	2	7	326
Średnie	7	2	8	329
Wyższe	6	2	4	92
Miejsce pracy wyk. ostatnio				
Własne, rodzinne przeds.	4	1	2	211
Zakład prywatny	3	3	6	101
Zakład spółdzielczy	1	4	8	52
Sfera budżetowa	7	0	9	117
Zakład państwowy	4	2	6	494
Zaki. sprywat., sp. akcyjna	3	4	6	53
Grupa społ.-zaw.pracujący				
Kadra kier., inteligencja	6	5	3	85
Prac.umysł.niż.szczebła	5	1	4	95
Pracownicy fiz.- umysł.	5	6	19	42
Robotnicy wykwalifikowani	3	3	3	132
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	4	56
Rolnicy	2	0	1	60
Prywatni przedsiębiorcy	11	2	3	64
Bierni zawodowo				
Rencisci i emeryci	2	1	9	388
Uczniowie i studenci	2	0	13	33
Bezrobotni	2	0	0	108
Gospodynie domowe i inni	5	0	5	100
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys.zł	1	0	1	181
750 tys. - 1249 tys.	4	1	3	269
1250 tys. - 1749 tys.	3	2	3	234
1750 tys. - 2249 tys.	4	1	3	184
2250 tys. i powyżej	6	3	14	266
Ocena własnych war. mater.				
Złe	3	1	1	482
Średnie	3	2	6	478
Dobre	5	2	17	204
Udział w prakt. religijnych				
Częściej niż raz w tyg.	5	2	11	76
Raz w tygodniu	4	1	5	607
1 - 3 razy w miesiącu	3	0	6	172
Kilka razy w roku	4	2	3	187
Rzadziej	4	3	1	68
Nigdy	2	1	11	53
Poglądy polityczne				
Lewica	4	2	9	264
Centrum	4	1	9	239
Prawica	3	1	7	232
Trudno powiedzieć	3	2	3	349